№ 128
სამშაბათი, 20 ივნისი 1895

1877—1895

ივერია

№ 128
სამშაბათი, 20 ივნისი 1895

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
გაზეთის დასაბეჭდად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ—16 კაპ. მეოთხეზედ—8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

გაზეთი ღირს:

		ოთ	
	მან. კ.		მან. კ.
12 . . .	10—	6 . . .	6 —
11 . . .	9 50	5 . . .	5 50
10 . . .	8 75	4 . . .	4 70
9 . . .	8 —	3 . . .	3 55
8 . . .	7 25	2 . . .	2 75
7 . . .	6 50	1 . . .	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

ამ ნოემერში თორმეტი გვერდია.

„ივერიის“ რედაქციისაგან: ვისაც სურს, რომ პირველ იულისიდგან გაზეთის გზაგნა არ მოესპოს, უნდა წარმოადგინოს გაზეთის ხელმოწერა ფული ივლისისაკენ პირველ რიცხვამდე.

კაგინეტი კგიილს ეაიმთა
ვ. ი. ჟიჟინაძისა და **ძ-ნის ძს. დ. ილარიონოვისა.**
მიზეილ. ქუჩა, სახლი კოზუზესი, 79.
ავადმყოფებს მიიღებენ დილის 9—ზდა საღამოს 4—7 საათამდე.

ახალი ამბავი

—

*** ა. ს. ხახანაშვილი დაბრუნდა ტფილისში მანგლისისა და ალუალიის დათვალიერების შემდეგ. მანგლისში ჩვენს მეცნიერს დაუთვალიერებია მცხეთის ტაძარზედ წინად აშენებული ქართული ტაძარი. ტაძარში შესანიშნავი ღვთის-მშობლის ხატი უნახავს ხეზედ გამოსახული. თვით ტაძრის აგებულობაც შესამჩნევად განსხვავდება სხვა ტაძრებისაგან. მანგლისიდგან პატივ-ცემული ა. ს. ხახანაშვილი გადასულა ალუალიში და ძველის ქალაქ სამშვილდეს მდგარეობა დაუთვალიერებია. ეს ის ქალაქია, რომელზედაც მატიანენი მოგვითხრობენ, რომ იგი აგებულია ქრისტეს დაბადებამდის. ორბელიანთა გვარეულობის საკუთრება ყოფილა ძველადვე და ახლაც თურმე აქვს ამ გვარეულობას მამულები იქ. რუსები ამ შვილდეს „შამშადინკას“ ეძახიან.

*** ამ დღეებში გაიხსნება ტელეფონი ტფილისსა და კოჯორს შუა.

*** სუხუმიდგან გვატყობინებენ: ივნისის პირველ რიცხვებში აქეთ გამუდმებული წვიმები იყო, ცოტა არ იყოს დაბალი ადგილები დაზარალდა, მაგრამ მიუხედავად ამისა წელს აქეთკენ დიდ მოსავალს მოელიან როგორც სიმინდისას, აგრეთვე ღვინისასაკაო.

*** იქიდგანვე: ამ ჟამად აქეთ სიმინდს სამ აბაზნახევარი ფასი აქვს. თამბაქოც კარგად ფასობს. წელს თამბაქოს პლანტაციებმა წარსულს წლებისაზედ ბევრად იმატა. ადგილის იჯარის ფასი დესეტინა 25 მანეთია. წელს აქაურ საცდელს მინდორში ბ-ნმა ტატარინოვმა ბევრგვარი ხორბლეული და სხვა გვარი მცენარეულობა დათესა.

*** ყარაიაზი: 18 თიბათვეს, საღამოს 7 საათზედ, ყარაიაზიდგან მინდვრად გავიდნენ ორნი შექეიფებულნი ჭ მიზანში უნდა ესროლათ. მიზანს ტყვია ასცდა და მიმავალს მგზავრს დავით პასაიანს მოხვდა გულში. დაჭრილი მაშინათვე მატარებლით რკინის გზის საავადმყოფოში გაგზავნეს, მაგრამ მისი სიცოცხლე დიდად საეჭვოა.

*** რედაქციამ მიიღო ახალი წიგნი გამოცემა კ. თავაროთქილაძის წიგნის მაღაზიისა № 44 „არაკები და ზღაპრები“ შეკრებილი კ. ოცხნელის მიერ. წიგნი პატარა ფორმატისა, შეიცავს 62 გვერდს და ღირს ორი შაური.

*** რედაქციამ კიდევ მიიღო „მეფე გიორგის ცხოვრების“ ორის წიგნისათვის ვანო ზედგინიძისაგან 2 მან. ზაქარია ჭიპინაძის გადასაცემად.

*** თიანეთი: ივნისის 16 თიანეთ-ანანურის ახალს გზაზედ საშინელი უბედურება მოხდა.

როგორც მკითხველსაც მოეხსენება თიანეთ-ანანურის გზა-ტკეცილის გაკეთებას შარშან შემოდგომაზედ შეუდგნენ. წელს გაზაფხულზედაც კვლავ გაიყვანეს თიანეთისა და დუშეთის მაზრის ხალხ, ამ გზაზედ სამუშაოდ.

16-ს ამ თვეს დილის ოთხს საათზედ მუშები შეუდგნენ თუ არა გზის კეთებას, უცაბ მოზვავდა მიწა და ქვეშ მოიტანა მუშა ხალხი. ჯერ-ჯერობით მოზვავებულ მიწიდგან ექვსი მკვდარი და ოთხი ძლიერ დაშავებული კაცი ამოიყვანეს. ნაშალი მიწა ჯერ მთლად არ გადუღიათ. ისეკი დაახლოვებით ამბობს ხალხი, რომ სულ ორმეოცი ღა გვაკლიაო. ამ უბედურებას მსხვერპლნი ზემო თიანეთისა და არტანის საზოგადოების მცხოვრებნი არიან.

*** იქიდგანვე: ვერ იქნა და თიანეთ-ტფილისის გზა-ტკეცილს ვერა ეშველა რა. მართალია თიანეთისა და ტფილისის მაზრის ნაწილები ამ გზისა ჯეროვნად არის შეკეთებული, მაგრამ წელ-მოწყვეტილ ადამიანივით სწორედ გზის შუაგული დუშეთის მაზრის ნაწილი მეტს უკიდურესს ყოფაშია. ამ ზაფხულში-ც-კი მეხლამდის სარევია ტალახი აქ გზაზედ.

სასურველია დუშეთის მაზრის უფროსმაც თვისს მეზობელს მაზრის უფროსებს მიჰბაძოს და თვისის მაზრის გზას ყურადღება მიაქციოს.

*** ქ. ყულევი, (ზუგდიდის მაზრა): ივნისის რვაში მოსულმა ავდარმა დიდი ზარალი მოგვცა როგორც ყულეველებს, ისე ახლო-მახლო სოფლელებს. მდინარე ხობი ძლიერ ადიდ-და და მთლად წალეკა გზები და ყა-ნები. გადმოვარდნილმა წყალმა დიდი ზარალი მისცა მეტარხნეებს, დგელიჯა მაგრ-თ დაბმული ტევები დაჩაჩანა შავს ზღვაში. ზარალი ას-ოცი თუმნისაა. ამას ვინ ჩიოდა, სხვა ზარალიც რომ არ მოეცა ჩვენთვის წყალს. მდინარემ დაამტვრია ხიდი, რომელიც ერთად-ერთი გზა იყო ყულევიდგან სოფლებისა და ფოთისაკენ. ამავე ხიდით გავდიოდით მინდორში და სამუშაო ადგილებში. დღეს ვსხედვართ შინ გულ-ხელ-დაკრეფილნი და ვინ იცის, როდის გვეღირსება ხიდი. ჩვენს საზოგადოებას იმდენი ღონისძიება არა აქვს, რომ მარტო თავისით გააკეთოს იგი და თუ სხვებიც არ მოვეშველნენ, შენი მტერი, რომ ჩვენ კარგი არ დაგვეყრება უხიდობით.

დრამატიულ საზოგადოების კრება.

18 ივნისს.

თავმჯდომარემ თავ. გ. მ. თუმანიშვილმა კრების გახსნისთანავე გამოაცხადა, რომ, რადგან შარშან-წინდელი ანგარიში განუხილველი დარჩა, წელს ორი წლის ანგარიში ერთად მოგხსენდებათო. ამის შემდეგ გამკეთების წევრმა ნ. ავალიშვილმა წაიკითხა ანგარიშები. 1893—94 წ. სეზონში საზოგადოებას დასდებია ვალი, რომელიც გაუსტუმრებია 1894—95 წლის განმავლობაში. შარშან, გამკეთების მოხსენებითა, ვალის გამო დასის შედგენა და წარმოდგენების მართვა გამკეთებამ ვერ იკისრა და ამხანაგობას გადასცა ეს მოვალეობა. ამხანაგობამ კარგად, მტკიცედ შასრულა თავისი პირობები. თუმცა 500 მანეთი სუბსიდია მიეცითო, მაგრამ თითქმის ამავე ჯამის სალირალი ტანთ-კედლებზედ აქა-იქ გამოხატულია კარ-ზანა და ასო N, გვირგვინის ქვეშ. მეორე წითელი ხისაა—მოვარაყებული. მარჯვნით გაჩაღებული ბუხარი, ბუხრის წინ—სამწერლო მაგიდა და სავარძელი—მარცხნით წინ დივანი, პატარა მარმარილოს მაგიდა, ზედ ლამპა მწვანე აბაჟურით, სამწერლო მაგიდაზედ ლამპა ოთხ-სანათიანი, მწვანე აბაჟურითვე. ლამპები გაჩაღებულია. საწერელი ძალიან დიდი, რომელზედაც არწივია გამოყვანილი, დანა ქაღალდის საჭრელი, ქუდი, იის კონა, ქაღალდები, გაზეთები, რუკები, ბატის კალმები. მარცხნით: ორი კარები, მეორე კარი გადის ნაპოლეონის საწოლს ოთახში. უკან კედელზედ ორივე მხარეზედ ორი განჯინა წიგნებისთვის—შუაზედ დიდი კარები; როდესაც გაღებულია, მოსჩანს გრძელი კორრიდორი ლამპებით განთებული—ამ კარების პირდაპირ—სიღრმეში კიდევ კარები იმპერატორიცას საწოლ ოთახისა. ბუხარზედ საათი და ზარა, ნაპოლეონის ხმალი. იმპერატორიცას საწოლი ოთახი ცის საცმელი და სხვა-და-სხვა წვრილმანი სცენის მოსაწყობი (რეკვიზიტი) შეგვძინაო და ეს „ყველაფერი საზოგადოების კუთვნილებათ ითვლებაო. დასასრულ მოხსენებაში გამგეობა თავისის მხრით მადლობას უძღვნის ამ ხანაგობას საქმის კარგად წაყვანისათვის და საზოგადოებასაც მოიწვევს მადლობა გადაუხადოს. მომავალ სეზონისათვის საზოგადოებას აქვს თანხა 1200 მანეთამდე. შემდეგი სეზონისთვის ხარჯთ-აღრიცხვას, სავარაუდო, ანგარიშს, ახლა ვერ წარმოვადგენთო, რადგან გამგეობის წევრების არჩევანი არის და შეიძლება სულ ახალი პირნი აირჩიოთ და სჯობია მაშინ წარედგინოს კრებას მომავალ სეზონზედ ყოველივე მოსაზრებაო.

თავ. ნ. ჯორჯაძის, პ. ი. ყიფიანის, გ. დ. ჟურულისა და ა. ნებიერიძის მოკლე შენიშვნების შემდეგ წარმოდგენილი ანგარიში მტკიცდება.

თავ. გ. ვეჩნაძე. მომეცით რამოდენიმე სიტყვის თქმის ნება. არავის სასაყვედეროდ არ ვამბობ ამას, მაგრამ სასურველ ნიადაგზედ არა სდგას დრამატიულ საზოგადოების მოქმედება. უკეთ რომ ვსთქვათ, არავითარი მოქმედება არა გვაქვს, მაშინ როდესაც შესაძლებელია საქმე უკეთ წავიყვანოთ, თუ მივაქცევთ ყურადღებას ჩვენს ნაკლს. მაგალ. კომიტეტი სრულიად არ სარგებლობს თავისის უფლებით. პიესებს ყურადღებას არ აქცევს. ახალი არაფერი შეგვიძენია და სულ ძველებით გვასაზრდოებს. ჩაიკიდებენ ერთს პიესას და სულ იმას თამაშობთ. დროა ამას ყურადღება მიაქციოთ. გვაქვს კლასიკური პიესები და არ თამაშობთ. თქვენ მისდევთ ხალხის გემოს და ისეთს პიესებს თამაშობთ, რომელნიც არც გულს ეუბნებიან რასმე და ფერი ქაღალდით გაკრულია, მოსჩანს მხოლოდ ერთი კუთხე ტახტისა, ფარდებ დაბურული, ფარდებზედ ზევით გვირგვინი არის გამოსახული. ხალი კაბინეტისა მწვანე ფერის არის.

გამოსვლა 1.

ნაპოლეონ, სავარი, კონსტან, ჰარდენ, კანონვილ, მორტიმერ, ლორისტან, რუსტან და შემდეგ ბრიგოდ.

(ნაპოლეონი ზის სამწერლო მაგიდასთან, გაზეთებს ათვალიერებს. კონსტანტ სდგას ამის ზურგს უკან. რუსტან კრესთან, გულზედ ხელ-დაკრეფილი. მორტიმერ, ლორისტან, კანონვილ დგანან დიკანს აქეთ. ჟარდენ მარჯვნიდგან მაგიდასთან. ნაპოლეონის გარდა ყველა ქუდებითაა).

ნაპოლეონ. კონსტან! რომელი საათია?

კონსტან. თერთმეტი საათი გახლავს, ხელმწიფეო! (სიჩუმე).

ნაპოლეონ. ყაჯი! (კონსტანტ გადის, კანონვილ მოდის მაგიდასთან). კაპიტან, თქვენი რაპორტი! (კანონვილ ადგება ადგილიდგან. ნაპოლეონი კითხულობს. კონსტანს შემოაქვს ჯერ ცხლის საკეკე—ასხმს ყაჯას და მაგი-

ფელეტონი

ღმერთი და სული.

ღმერთი

ნეტარ ხარ, სულო, საყვარელო,
ხარ ბედნიერი!
შენმა სიწმიდემ, ლოცვამ, გვეშმა იმ
ქვეყნიერად,
ამ ქვეყნიერად დაგიმკვიდრეს ეს
შშვენიერი
მამათ წიაღი, საუკუნო სიმთა საყდ-
რად!..
დაუსაბამო, მხნე სიცოცხლე დალხი-
ნებული,
დაუტანჯველი, შეუმცდარი, მშვ-ო-
ბიანი
აწ დაგეწყება... აქ იქნები დამკვიდრ-
ებული
და დაგატკბობენ ანგელოსნი ამო-
ხმიანნი.
მუდმივი ლხენა, ნეტარება, მუდმივ
ნათელი,
ყოველს წამს ხილვა სამებისა, ნეტარ-
თა სულთა,
თვით სიყვარული, სასოება დაუხშო-
ბელი
დაგავიწყებენ ტანჯვათა დღეთ, უკ-
ვე წარსულთა! .
მარქვი რაღა გწადს? რა სიამე, ლხ-
ენა და შვება?

სული

ყოვლის მპყრობელო! გევედრები,
მით გამახარო,
რომ ამაცილო მე სამოთხე და ნეტა-
რება,
ნაცვლად გამგზავნო წუთი-სოფელად,
იქ დამმყარო!..
ყოველს წყალობას, ყოველსა მადლს,
ყოველს დიდებას,
ამ საუკუნო ცხოვრებასა სანეტაროსა,
შეუცდენელსა, მშვიდობიანს, ცათა
ცხოვრებას,
ანგელოსთ ჰანგსა, მუდმივს ნათელს,
ქების წყაროსა,—
მე მირჩევნია წუთი-სოფლის ტრიალ-
ტრიალი,
მე მირჩევნია იქ წამება, ცრემლი და
კვნესა?
მე მირჩევნია შევსვა ოხვრით ტანჯ-
ვათ ფიალი,
იქ, სად პირველად სიყვარული გუ
ლმა დაჰკვესა!..

ღმერთი.

მერე ვაგლახი, ცრემლი, გმინვა,
ვაი, ნაღველი?
იქ რომ შესცოდო—ხომ დაჰკარგე
თვით ცხონებაცა?

სული.

არა, უფალო! ეგ ხომ ვუწყი, მაგრამ
მოველი,
რომ იმ ტანჯვებში არის ხსნაც და
ნეტარებაცა!..

გრ. აბაშიძე.

„Madame Sans-Gêne“.

(მადამ სან-ჟენ)

ოთხ-მოქმედებიანი კომედია

ვ. სარდუსი და მოროსი.

(შემდეგი *).

მოქმედება მესამე.

(ნაპოლეონ I-ის სამუშაო კაბინეტი.

*) იხ. „ივერია“ № 127.

არც ჭკუას. რასაკვირველია, რომ შეცდომის გზაზედ დამდგარხართ. ხალხს გემო თქვენ უნდა გაუხსნათ, შეაჩვიოთ კარგ პიესებს, ჩვენი არა გვაქვს, მაშინ შექსპირი და მოლიერი ხომ თითქმის ნათარგმნია „და მათი ნახელოვნები ათამაშეთ დასს. ხარჯი გასწიეთ და პრემიები დანიშნეთ, ვინც ჩვენის ცხოვრებიდგან კარგს პიესებს დასწერს და ამ გვარად ჩვენც დავინახავთ, რომ თქვენი მოქმედება საარგებლო იქნება და მადლობასაც მაშინ გიძღვნით.

თავ. ი. მაჩაბელი. არა თუ მარტო ტფილისში, არამედ ყოველს ჩვენის ქვეყნის კუთხეში უნდა გამოიჩინოთ და გააფართოოთ თქვენი. მოქმედება. ჩემის აზრით, ახლა საუკეთესო დრო დგიდგათ ფხა გამოიჩინოთ. ქართველ-თავად-აზნაურობის ხელში გადადის და თუ ჩვენ,საზოგადოება, მივმართავთ მას, მე დარწმუნებული ვარ, რომ თავად-აზნაურობას კარგად ესმის ამ საქმის სიღიდე ტ მოგვიშველება—ადვილად შესაძლებელია თეატრი სულ ტყვილად მოგვცეს ან და მცირე რამ გამოგვართვას. თუ ეს ასე მოხდა, უნდა მაშინ სწორედ ეცადოთ, რომ საქმე დააყენოთ შესაფერ მდგომარეობაში.

შესდგეს ძალიან კარგი დასი, საუკეთესო მოთამაშეებიდგან და დაენიშნოთ იმათ წლიურად ჯამაგირები, თორემ 3—5 თვეს პურს აძლევთ და დანაარჩენს დროს-კი უპატრონთ არიან. რა საქმე უნდა გააკეთოს მშიერმა კაცმა.

თავმჯდომარის აზრით ეგ ახალი კითხვაა და კრება ვერ დადასწყვეტს დღეს, რომ თავად-აზნაურობას ეთხოვოს ამ საგანზედ.

თავ. კაჩნაძე. ეს სწორედ ანგარიშს შეეხება. ჩვენ ვხედავთ, რომ არავითარი საშუალება არა გვაქვს და ვკამათობთ იმაზედ, თუ როგორ მოვიპოვოთ უფრო მეტი საშუალება.

თავ. გრ. აბაშიძე. ეს ყველასათვის ისეთი სასურველი საქმეა, რომ თუნდაც ფორმალურად ეწინააღმდეგებოდეს წესდებას—მაინც უნდა დავადგინოთ. ჩვენ არ გიჩივლებთ ამისთანა კარგ საქმისათვის და ნურც თქვენ იჩივლებთ.

თავ. ნ. ვ. ორბელიანი. საქმე იმა-

დაზედ უდგამს—ჭაკა და მარჯვენა კარებთან კაჩრდაბა). ვინ არის დანიშნული ღამის დარაჯად?

კანონვილ. კაპიტენი მორტიმერ და ლორისტან, ხელმწიფეო! (დასახელდებული მობრაწდებიან და ხელებს შუბლზედ მიადებენ. ნაპოლეონ თავს დაუქნევს და კარებთან კითხვას მოჰკვეცა. მხედრები ხელს ჩამოაშუბენ. მარჯვენა კარებთან სავარა შუმდალ).

ნაპოლეონ. აბა, როვიგო! წადი და ნეიპერ?

სავარი. (ბუმდ) დიაღ, ნეიპერი ამ წამს შორს გახლავს და ხვალ ღილ-ით საფრანგეთის საზღვარს გაცილებული იქნება.

ნაპოლეონ. (ბურნუს ამოიდებს, რადგას კეკბს მაგიდაზედ) მოითმინეთ, რატომ აქ „ტიმესის“ და „ლეიდენს ფურცლის“ ნომრები არ არის?

სავარი. იქ დაბეჭდილია ბინძური პამფლეტები... ხელმწიფეო!

ნაპოლეონ. ეგ სულ ერთია! ნაბრძანები მაქვს ერთხელ და სამუდამოდ, რომ მე მსურს ყველაფრის წაკითხვა! სად არის გაზეთები? ჩქარა!!

სავარი. აქა მაქვს... (ამოიღებს

შია, რომ თავად-აზნაურობის კომისია ამ მამულის მისაღებად მალე შესდგება და ჩვენც უნდა დავუჭიროთ, ჩვენი სურვილი ვამცნოთ. ნუ გავირჯებით ქართველურად.

ყველაფერში ვიგვიანებთ! მე არაფერ უკანონობას ვხედავ, რომ დღეს გადაწყდეს ეს საქმე და თუ, თქვენ მაინც და მაინც გნებავთ, დანიშნეთ ამ ოტა ხანში მეორე კრება და მაშინ გარდავსწყვიტოთ.

თავმჯდომარე. გარდაწყვეტით დღეს ვერ გარდავსწყვეტთ. მხოლოდ შეიძლება ოქმში შევიტანოთ თქვენი წინადადებანი და მოვიხსენოთ, რომ კრებამ გამოაცხადა სურვილი გამგეობამ ამ საქმეზედ იზრუნოს.

კრება ერთხმად თხოულობს, რომ გამგეობამ თანახმად თ. ივ. მაჩაბლის და თავ. ნ. ვ. ორბელიანის წინადადებისა იზუამდგომლოს მარშალთან ამ საქმეზედ.

ამის შემდეგ დაასახელებენ რამოდენიმე პირთ გამგეობისა და სარევიზიო კომისიის წევრების აღსარჩევად.

თავ. გ. მ. თუმანიშვილი უარს აცხადებს კენჭის ყრაზედ.

ვ. ბუნია. მე მოვახსენებ კრებას, რომ თავ. გ. მ. თუმანიშვილი თავისის შრომით და მეცადინეობით თითქმის ათი წელიწადი გვემსახურებოდა და იმისთანა ღვაწლი დასდო საზოგადოებას, რომ. პატივისცემის ღირსია, ამისათვის ავირჩიოთ იგი მუდმივ საპატიო წევრად!

მთელი კრება ტაშის-ცემით მიიღებს ამ წინადადებას.

გამგეობის წევრების არჩევანი მოხდა შემდეგის წესით:

	თეთრი	შავი
პავლე რ. ყიფიანი . .	19	—
პეტრე ი. ყიფიანი . .	17	2
ივ. მაჭავარიანი . . .	16	3
ვ. თუმანიშვილი . . .	16	3
ვ. ჟურული	16	3
მ. კვალიაშვილი . . .	16	3
ვ. რეხილაძე . . .	14	5
ა. ბარსეგანიშვილი . .	9	10
გ. ყარაშვილი . . .	8	11
რევიზიაში:		
თ. ვეზირიშვილი . .	15	4
ბ. რატიშვილი . . .	16	3
ა. ნებიერიძე	8	11

გამგეობაში თავ. ვ. მ. თუმანი-

ჯამბაღდგან) წერილები წითელის მელნით დანიშნულია... (მადის მხედრებთან. შემდეგ ბრიგოდ).

ნაპოლეონ. აა... ბრიგოდ! იყავით დაცვიგის დუკის მეუღლესთან? (კითხულობს გაზეთებს).

ბრიგოდ. გახლდით, ხელმწიფეო!

ნაპოლეონ. (თავისთვის) ეგ შეუძლებელია... როგორ ბეღვენ ამგვარად წერას ჩემს დებზედ!.. (დასტკბუნა ნის გაზეთს და დასაგდებს.. რადგას ეკბს) ჟარდენ?

ჟარდენ. ხელმწიფეო! (მიდის წინ. ბრიგოდ გადის ამპერატრიცას ოთახში, ყველა კარები ღია რჩება) მე ვ�o თქვენის უდიდებულესობის ბრძანებას შესახებ ხვალინდელის ნადირობისა!..

ნაპოლეონ. (სწერს) უნდა დავბრუნდე სა!.ახლეში სადილობისა!..

ჟარდენ. მაშ დილით რვა საათზედ უნდა ებრძანდეთ, ხელმწიფეო!

ნაპოლეონ. მერე რა არის? ავდგებით! რუსტან! ჩვენ ავდგებით ხვალ რვის ნახევარზედ, მანდილოსნები ღფრო ადრე... ემპერატრიცა ყოველთვის ადრე ადგებოდა! კონსტანტ!..!

კონსტან. (მოდის) ხელმწიფეო!

ᲙᲝᲠᲔᲡᲞᲝᲜᲓᲔᲜᲪᲘᲐ.

სოხუმი, ივნისი. 13 ამა თვისას აქ მოვიდა გზათა მინისტრი თავ. ხილკოვი. ნავთ-სადგურზედ მიეგებენენ ქალაქის დეპუტატები და სხვა წარმომადგენელნი აქაურ აღმინისტრაციისა. მინისტრი დაეკითხა დეპუტატებს: რა უფრო გესაჭიროებათ? ერთმა დეპუტატმა უპასუხა: „მთელს დედამიწაზედ ამისთანა კეკლუცი ქვეყანა, შეზავებული სხვა-და-სხვა ძვირფასის მცენარეებით და სხვაგვარ ბუნებრივის სიმდიდრით ერთი არ უნდა მოიძებნებოდესო. მიუხედავად ყველა ამ სიკეთისა, მგონი არც სადმე სხვაგან ასე მოძულებული, ასე სხვა მეზობელ ადგილებზედ მოწყვეტილი ქვეყანაც თუ მოიძებნება. ჩვენ არა გვაქვს არავითარი გზა, რომელიც შეადგენს უპირველეს ღონეს ხალხის კეთილდღეობისასაო“ ბატ. მინისტრმა მოკლეთ, მაგრამ გამოჩკვევით სთქვა: ამ ჟამად უმადლესის მმართველობის ყურადღება განსაკუთრებით ამ მხარისაკენ არის მოქცეულია და რასაკვირველია პირველ ყოვლისა გზები გაკეთდებაო. რკინის გზა რომ გადმოვა რუსეთიდგან, ამას თქმა არ უნდაო“. ამის შემდეგ მთამა ბრწყინვალებამ ქალაქის შესანიშნავი ალაგები ინახულა და გაემგზავრა სოჭისაკენ.

ამ სიტყვების შემდეგ და იმის შემდეგ, რაც სოხუმ-ნეკონომისის გზის გამოკვლევას შეუდგნენ კავკასის უღელ ტეხილზედ, ეჭვი არ არის გზა გადმოვა რუსეთიდგან სოხუმამდე და სოხუმიდგან ახალ სენაკამდე. გზა გამოვა თუ არა სოხუმში, იმ წამსვე ოხუმი ალადგენს იმ ისტორიულს ახელს ძველის დიოსკურიისას, საცას ერთს დროს სამას-სამოცი თარჯიმანი იყო. საიდგანაც მთელს რუსეთს (სკვითებს) და კასპიის იქეთა მხრით ერთ გაჰქონდათ სხვა-და-სხვა გვარი საპირო საქონელი.

ჩვენ ამ მომავალის სიმდიდრის კარებზე ვდგევართ და შევეყურებთ, თუ როდის გაიღება კარები. ჩვენ, ვამბობ, ახლავე გვმართებს სიმარდე და ტკუა, რომ მომმავალ ბედნიერებას ე.

ნაპოლეონ. ზინდართ უხუცესი აქ არის?

კონსტან. აქ გახლავთ!

ნაპოლეონ. ჟარდენ! უბრძანეთ, რაც საპირო იყოს! (ჟარდენ გადის. ბრიგოდ შემოდის საწოდ ოთახიდგან, კარები ღია რჩება. მოჩანან ქალები. ნაპოლეონ კითხულობს გაზეთს) მანდილოსნები გამოესალმნენ იმპერატრიცას?

ბრიგოდ. ეს არის ეხლა, ხელმწიფეო! (ქალები რეკერანსით თავს უკვრენ. იმპერატრიცას და შემოკვენ კანინეტში. შემოსულებისთანავე მმიმედ თავს უკვრენ იმპერატორს. ყველაზედ წინ მოკვდენ კაროდინ და ედიზ ნაპოლეონი შეა სტენაზედ გამოიკვლის).

ნაპოლეონ. რაღაც უნდა გითხრათ, მაგრამ ჯერ იმპერატრიცას გამოვემშვიდობები. (კარებთან გადაკვდების მაგიდაზედ) Mesdames, გთხოვთ დამიცადოთ! (მიდის).

გამოსვლა 2.

ოგინიე, ნაპოლეონის გარდა.

ბრიგოდ. (კარებთან მიიბრუნს) იმპერატორი! (ნაპოლეონი შედის იმპერატრიცას ოთახში. კარები ღია რჩება.

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

ᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲘᲡ ᲓᲐᲜᲘᲠᲘᲡ ᲬᲘᲜᲐᲨᲔ

ᲛᲔᲠᲕᲔ ᲒᲐᲛᲝᲪᲔᲛᲐ

ღით ნაწერი რუსული დედანი ამ სათაურით: прописи для упражненія въ прямомъ письмѣ, შედგენილი ევსევევის მიერ და გამოცემული მოსკოვში წარსულის წლის განსულსა. ეს გადაწყვეტილება დაბეჭდილ იქმნა ჯერ სამინისტროს ჟურნალში და მერმე გადმოიბეჭდა ამ წელს ადგილობრივს ოფიციალურს გამოცემაში: „Циркуляръ по управленіи Кавказскимъ учебнымъ округомъ, № 4“. ამ დღიდან პირდაპირს წერას აქვს მინიჭებული სრული უფლება სკოლებში იხმარებოდეს ყველასაგან თავისუფლად და დაუბრკოლებლივ. ეს უფლება რომ აღრევე მიენიჭებინათ პირდაპირი წერისათვის, არც ჩვენი ქართული დედანი პირდაპირის ხელისა, მოწონებული მინისტრისაგან, იქნებოდა გამოძეგებული სახალო სკოლებიდან ადგილობრივ დირექციის ჯიუტობიო, და ვერც იძულებულს გაგვხდიდნენ Русское-слово ში პირდა-პირი ნაწერი შეგვცვალა ირიბურს რუსულს ხელზედ. შესანიშნავია, რომ რუსეთის პედაგოგნი და ექიმები ხშირად თითქმის სიტყვა სიტვით იმეორებენ პირდა-პირის წერის გასამართლებლად იმ საბუთებსა, რომლებითაც აქამომდე ვესარჩლებოდით მას ჩვენ ქართველები, ხან ქართულს ლიტერატურაში და ხან რუსულში. ამ შემთხვევაშიაც გამართლდა ქართული ანდაზა: შინაურს ბერს განკითხვა არა აქვსო. ვიდრე მარტო შინაურები ვიცავდით პირდაპირს წერასა, წინაალმდეგ ევროპისა და რუსეთის მაგალითისა, ბევრს ჩვენგანს არაფერი სჯეროდა და ასე ფიქრობდა: განა შესაძლებელია დიდები სცდებოდნენ და პატარანი მართალნი ვიყვნეთო. ახლა-კი, რასაკვირველია, დაიჯერებენ, რადგანაც დიდმა ავტორიტეტმა — ევროპამ — ბანი მოგვცა ჩვენ, ჰატარა ქართველებსა.

იაკობ გოგებაშვილი.

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდგან).

გაზ. „გოლუა“-ში დაბეჭდილია წერილი რუსეთისა და საფრანგეთის სამშობლოზედ.

ელიზ. არა, უფრო თვით იმპერატორზედ რას ჭფიქრობს! იმპერატორი ხომ ისეთი უცნაური იკაია!

სავარი. ეგ..! ეგ.. პრინცესა, მე სრულებით აღარ ვიცი!.. (მოშორდება).

ელიზ. (დაღონებით) რასაკვირველია, არ გეცოდინებათ!

კაროლინ. (სავარის ცოლს) თქვენს წერილებს. ხომ არ ჭკითხულობს თქვენი მეუღლე?

სავარის ცოლი. (სიცდილით) არასოდეს!

გამოსვლა 3.

იგინივე ბრიგოდ, შემდეგ ნაპოლეონ.

ბრიგოდ. იმპერატორი!

ნაპოლეონ. (ქალაქი რეკვარსსთან შესვლაზედ — თავს უკრავს) ნადირობა დაიწყება ხვალ რვის ნახევარზედ, მეოთხეზედ საათით აღრე მზად უნდა იყვეთ — ამისათვის ვირჩევთ ისე მოიქცეთ, როგორც იმპერატორია და მეც ახლავ ვიპირებ — წადით დაიძინეთ! (კონსტანს დაჰპა ბაბეკს ნაპოლეონის საწოლს ოთახში. ქალაქი თავის სამხედრო კონვენციის შესახებ; ავტორმა ამ წერილისამ ვითომდა ძალიან კარგად უნდა იცოდეს დიპლომატიის ყველა საიდუმლოები. იგი სწერს:

1892 წელს, როდესაც რუსეთის გარეშე საქმეთა მინისტრი განსვენებული გირსი ე.—ში მოვიდა, მრსტრი ინახულა საფრანგეთის ერთმა გამოჩენილმა სახელმწიფომ მოღვაწემ,—რომ საფრანგეთსა და რუსეთს შორის კავშირის ჩამოსაგდებად ნიადაგი მოემზადებინა; ბოლოს პირობაც დაადგინეს, რომ თითოეულმა ამ სახელმწიფომ 300,000 ჯარის-კაცი გამოიყვანოს საომარს მოედანზედ, როდესაც-კი რომელსამ მათგანს თავს ვინმე დაეხმის, სახელდობრ: მაგ. თუ საფრანგეთს გერმანია დაეხმის თავს, ან კიდევ რუსეთის წინააღმდეგ ავსტრია-უნგრეთი ამხედრდებაო.

წერილის უცნობი ავტორი კითხულობს დასასრულ:

მაშ რაღა მოხდა მას შემდეგ? შეიცვალა, თუ შეიცხო ეს სამხედრო კონვენციაო?

როგორ მოეპყრო იმპერატორი ვილჰელმი რუსეთისა და საფრანგეთის ესკადრათა ადმირალებს, აი რას იუწყებიან დეპეშები:

საადმირალოში გამართულმა ბალმა საუცხოვოდ ჩაიარა. ზღვის აკადემიის მშვენიერად მოწყობილს ზალებში 3000-დის სტუმარი ტრიალებდა. ადმირალი მენარი და საფრანგეთის ყველა ოფიცერები შეიკრიბნენ. ინგლისის ესკადრის უფროსმა დიდხანს იმუსაიფა საფრანგეთის ელჩთან ჰერბერტთანა და რუსეთის ესკადრის კონტრ-ადმირალ სკრიდლოვთან, რომელიც საფრანგეთის ოფიცრებს შეუერთდა. თერთმეტის ნახევარზედ, მობრძანდა თვით იმპერატორი პრინცეპითურთ. მისს უდიდებულესობას ადმირალის მეზღირი ეცვა. დედოფალი უფრო ბვეიან მობრძანდა. დედოფალს ატლასის კაბა ეცვა ჰელიოტროპის ფერისა, ბრილიანტებით შემკული; დედოფალს თითქოს მცირე დადალულობა ეტყობოდა. ნამდვილად ამტკიცებენ, რომ დედოფალი ორსულად არის და ამ წლის დამლევს საიმპერატორო ოჯახს უთუოდ ერთი სული მოემატებაო. იმპერატორი კარგა დიდხანს ელაპარაკა ინგლისისა და იტალიის ადმირალებს, ხოლო საქსონიისა და ვირტემბერგის მეფენი ადმირალ მენართან მუსაიფობდნენ. დედოფალმა განაცხადა სურვილი, რომ საფრანგეთის ადმირალი წარედგინოთ მისთვის, მაგრამ იმპერატორმა-კი არც ერთი სიტყვა არ უთხრა არც საფრანგეთისა და არც რუსეთის ადმირალებს. გერმანიის იმპერატორის ასეთმა საქციელმა ყველა ძლიერ გააკვირვა და მით უფრო მეტად დამ-

---

დაკვრთ მადიან, ნაპოლეონი შეაჩერებს დებს) თქვენ დარჩებით, სათქვეფი მაქვს! ბარონესსა ბულოვ! შეიოდ იმპერატრიცასთან!.. მშვიდობით ყმაწვილებო! (ყველანი გადაინ მმიმე თავის დაკვრით. მოსამსახურეგ კარებს ჭკეტს. ნაპოლეონი თავლს უქნევს რუსტანს, ეს გადის იმის სიწოდ ოთახში. ნაპოლეონ ადგებს ეკუბს ბ ბუსრთან მადის).

გამოსვლა 4.

ნაპოლეონ, კაროლინ, და ელიზ.

ნაპოლეონ. იმპერატრიცამ ეს არის მითხრა, რომ თქვენ წასჩხუბეიხართ დანციგის დუკის მეუღლეს?

ელიზ. ეგ საშინელებაა, ხელმწიფეო!

კაროლინ. მართლა ისე კადნიერად მოგვეპყრო.

ელიზ. ჩვენი ასე არაფრად ჩაგდება თქვენის უდიდებულესობის შეურაცხყოფაა..

კაროლინ. სწორედ რასაკვირველია იმპერატორის მოთმინებაა!...

ნაპოლეონ. (მაგიდასთან მოკუ და სტვენს ზედ ბუნრუთის ყუთს) Basta! იმპერატორს უკვირს ყველაზედ უწინარესს ტიცდა რუსეთსა და საფრანგეთს შორის არსებული ერთობაო.

რუსეთის ცხოვრება.

„ᲪᲘᲜᲘᲡᲐᲠᲘᲡ ᲣᲬᲧᲔᲑᲐᲡ“ აწერილი აქვს იმ მრავალთა მდგომარეობა, რომელნიც ამ ჟამად ციმბირში მიდიან დასასახლებლად. ამ მართლა და დატაკი ხალხის მდგომარეობა და საპიროება საშინელს სურათს წარმოადგენს; მაგალითად უკიდურესად სჭირდებათ საცოდავებს: საცვალი, სამოსელი და ფეხთ-საცმელი. „უფრო ლარიბი გლეხ-კაცები სამარისა, სარატოვისა, კაზანისა და სხვ. აღმოსავლეთ გუბერნიებისა თითქმის ფეხ-შიშველნი იყვნენ და როგორც ეშვიათი შემთხვევა, ისე ზოგ-ზოგს ჰქონდათ ჩექმები და ზოგს ქალამნები. თუმცა ზოგიერთს მათგანს თავდარიგი დაეპირა და თან სამ-სამი წყვილი ქალამანი წამოეღო, მაგრამ ქვეითობის დროს გზა-ფენილზედ ყველა გასცვეთოდათ, ასე რომ კრასნოიარსკამდისაც არ მოჰყოლიათ. ქალამნებს გზებში ვერ შოულობენ, რომ ფეხთ-საცმელი იაფად დაუჯდეთ და ჩექმების სასყიდელი საშუალება-კი არ მოგვიჭეთ. ამგვარად მხოლოდ წინდის ამარა მოდის ბედისაგან დასჯილი ხალხი ამ ზაფხულის პაპანაქებაში, ანუ შემოდგომის სუსხის დროს!.. აი, ამ მიზეზით ბევრჯელ მოხდება ხოლმე, რომ ჯან-საღი და ახალგაზრდა იმედი სახლობისა, ჭარგავს ყოველს ღონისძიებას — ველარ აგრძობს გზას და ამგვარად ცხენის მეტ ტვირთად (ბარგად) ხდება.

—

ამ ცოტა ხანში კავკავის რკინის გზის ხარჯით გამოგზავნილი კავკასიაში პროფესორი ი. ვ. მუშკეტოვი, რომ გამოიკვლიოს გეოლოგიური მდგომარეობა ნევინომინსკის სადგურიდგან სუხუმამდის, ამბობენ გზა უნდა გაიყვანონ უმთავრეს კავკასიის მთებში, სადაც რვი ვერსის მანძილზედ დასჭირდება გვირაბია. ამ გზის გაკეთების შემდეგ დიდი ყურადღება ექნება მიქცეული კავკასიის სიმდიდრეს, რის გამოც ნიადაგ შეუჯგდებიან ხოლმე გამოკვლევას ჩვენის ქვეყნისა, რომ თქვენ იმას სიტყვის თქმა არ აცალეთ! თქვენ თხოულობთ პატივისცემით მოგვეპყრან და ისე-კი იქცევით, რომ თქვენი პატივისცემა შეუძლებელია, თუმცა მე ყოველს ლონისძიებას ვხმარობ თქვენი ღირსება დავიცვა! მე თქვენზედ მეტს ვფიქრობ ამ საგანზედ!

კაროლინ. მაგრამ...

ნაპოლეონ. (ეურს არ ათხოვებს) თუ უბრდღეად მოგვეპყრათ დანციგის დუკის მეუღლე და სხვებიც...

ელიზ. ვინ სხვები?

ნაპოლეონ. ეს იმისაგან არის, რომ თვით თქვენ ხართ დამნაშავე!.

ელიზ. ჩვენ?

ნაპოლეონ. დიაღ, თქვენ! აი, წაიკითხეთ რასა ბეჭდავენ „ლეიდენის გაზეთში“ (გაზეთის ადგებს) ინა, აქ ჩემზედ არის.. თქვენზედ „ტაიმსშია“. წაიკითხეთ! (შეორე გაზეთს აწვდის, თითონ-კი სიგარეტი ბურნუთს ეწევა).

კაროლინ. რა საპირია, ხელმწიფეო! განა ჩვენ ვინ დაგვზოგავს და აგვაშორებს პორეს, სადაც თქვენ თითონ არ გზოგავენ. განა ისიც-ისა, რომ თქვენ ამას სიტყვის თქმა არ აცალეთ! თქვენ თხოულობთ

მადნეულობისას, რომელიც მდება რეობს ხსენებულ მთათა ახლო-მახლო მიდამოში.

უცხოეთი

—

გერმანიის მეფის, ვილჰელმ II-ის სიტყვის შესახებ პარისის გაზეთები სხვა-და-სხვა აზრისა არიან: ერთი წყობა მაგალ. „ტან“, „ლიბერტე“, „რეპუბლიკ ფრანსეზ“ იმ აზრისა არიან, რომ ვილჰელმის სიტყვა ჭეშმარიტება არის, რომ მას მშვიდობიანობა გულითა და სულით უნდა, რადგანაც იგი ძლიერ ჭკვიანი კაცია და კარგადაც იცის, რომ მაგგვარად ის უფრო დიდს სახელსა და თანაგრძნობას მოიმკის ევროპისას, ვინემ ეს მოახერხა მისმა პაპამ ვილჰელმ I-მა. მეორე წყობა გაზეთებისა, რომელსაც ეკუთვნის: „სოლეილ“, „ანდეპანდანს ბელე“ და სხვ. მიინცა და მაინც დიდს ფასს არ აძლევენ ვილჰელმის სიტყვების ჭეშმარიტებას და გვარწმუნებენ, რომ ყოველთვის დიდს ომებს წინ უძღვით აგეთი სიტყვები მშვიდობის მქადაგებელნო; ამბობენ, რომ „მშვიდობა მარტო ენაზედ აქვთ დაკერებული ზოგიერთ და გულმდის-კი არ მიეფფენია ამ საუკეთესო და სანატრელს სურვილ საო“. და ბოლოს იმასაც ამტკიცებენ, რომ მშვიდობიანობა ევროპისა ვილჰელმის სიტყვებზედ-კი არ არის დამყარებული, არამედ ფრანგრუსთა კავშირზედ, რომელიც ეთანასწორება „სამთა სახელმწიფოთა კავშირს“ და წარმოადგენს სიმეედო საფუძველს ევროპის მშვიდობიანობისასაო.

—

ᲒᲔᲠᲛᲐᲜᲘᲐ. „კელნის გაზეთის“ კორესპონდენტი სწერს: ის ხმები, რომ ფრანგთა ესკადრის მოსამსახურე პირთ ცუდად უპირავთ თავი კილში და ღირსეულად ვერ იქცევიანო, სრულიად მოკლებულია სიმართლეს. არც ის არის მართალი, ვითომ მათ აღარძალული ჰქონდეთ გერმანელთაგან ამ უკანასკნელთა საზღვრებზედ ფეხი დასდგანო. როგორც კი ფრანგთა ესკადრა მოადგა ნაპირს, იმ წამსვე მოჰპრთეს ბაირაღებით გემები. რაიცა შეეხება პრინც ჰენრიხს, იგი იმ წამსვე მივიდა მისასალმებად ფრანგთა ესკადრასთან და კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა ამ უკანასკნელზედ. აგრეთვე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა პრინც ჰენრიხის მეუღლის მშვენიერმა ფრანგულმა კილოვ: მხოლოდ როდესაც ფრანგები მივიდნენ კილის საზღვაო აკადემიაში, სადაც იგინი მიწვეულნი იყვნენ, არ იცეკვეს, რადგანაც, მათის აზრით, ჯერ საფრანგეთის შვილებმა არ უნდა იცეკვონ გერმანელთა ასულებთან; შეიძლება ამის შესახებ სწუხდნენ გერმანელნი, მაგრამ ჯერ-ჯერობით მითაც უნდა იყვნენ კმაყოფილნი, რომ უთანხმობა ასეთს მცირედზი ისახებაო.

ფრანგთა ელჩს ამ სიტყვებით მიჰმართა ვილჰელმმა: „მოხარული ვარ, რომ დაარსება არხისა მოხდა თქვენისა და ფრანგთა ესკადრის თანადასწრებით, იმ ესკადრისა, რომელსაც დღეს სიამოვნებით მიეზერებოდი და რომელიც გასაოცარია. იმედი მაქვს, რომ არა უკანასკნელად ვდღესასწაულობთ ერთად მშვიდობიანობისა და საბედნიერო შრომის ღღესაო“.

რუსეთისა და საფრანგეთის მხრით მპოლოდ სამ-სამი გემი არის გგზავნილი ამ დღესასწაულზედ დასასწრებლად. რუსეთისა და საფრანგეთის ზღვაოსნები მუდამ უცხდებენენ ერთი მეორეს თანაგრძნობას და სიყვარულს. გერმანელთა შესახებ-კი ფრანგებს თავისი თავი ძლიერ მოწიწებით და ზრდილობიანად ეპირათ.

ᲘᲢᲐᲚᲘᲘᲡ ᲞᲐᲠᲚᲐᲛᲔᲜᲢᲘᲡ ᲡᲮᲓᲝᲛᲐ.

იტალიის ქალაქ მონტეჩიტორიოში გაიმართა ჯამათი შესახებ პასუხისა იმპერატორის მიერ წარმოთქმულს სიტყვაზედ. პირველად ჯამათი რიგზედ მიღიოდა, მაგრამ მოულოდნელად დარბაისელთა სჯა-ბაასი ურთიერთის ცემა-ტყეპად გარდაიქცა:

დეპუტატებმა: სორჩიმ, ინბრიანიმ, რიკარდომ, ლუდაკატიმ და დეანდრეანმა მოითხოვეს პარლამენტში, რომ მეფემ განათავისუფლოს პოლიტიკური დამნაშავენი. დამსწრე საზოგადოება ყურადღებად არის გადაქცეუ

პროვანსის გრაფთან, იგი შემთქმელია და არა ელჩი! საქმით და სიტყვით ნეიპერ ყოველთვის ჩუმ-ჩუმად მოქმედებდა ჩემ წინააღმდეგ. ავსტრიის იმპერატორის პატივის-ცემისა-ცემისნაშნად, მივიღე თავაზით, მაგრამ იგი მაინც თავს არ ანებებს ხრიკებს!.. დიდი მადლობელი უნდა იყოს, რომ ასე ადვილად გადამირჩა! (მაშით ცეცხლს ასწორებს) ეხლა-კი დროა ძილისა... (თავს უკრავს) ფრთხილად იყვითო და მტრებს ნუ აძლევთ ხელში ირაღის თქვენ საწინააღმდეგოდ!..

გამოსვლა 5.

იგინივე, ბრიგოდ, მერმე კატრინ.

ბრიგოდ. ხელმწიფევ, თქვენის უდიდებულესობის ბრძანებას ელის დანციგის დუკის მეუღლე.

ნაპოლეონ. მოვიდეს! (მაშას დაჯდებს. კატრინ შემოდის, ქურქით) თქვენკი, mesdames, დაიძინეთ და ხვალ დროზედ მზათ იყავით! (კარადან და ლეიზ ბაკლენ — კატრინის ორ შესვლენ, ბრიგოდი ბაკლენს. მოსამსახურე კარებს ჭკეტს).

კატრინ. (თავისთვის) ვხედავ, მაყურებინებენ ჩემს სეირს!

კ. მეხი.

(შემდეგი იქნება).

ლი. ამ დროს მთავარ-მინისტრი კრისპი წამოდგა და ისეთის სუსტის ხმით დაიწყო ლაპარაკი, რომ მინისტრის ლაპარაკი თითქმის არ ესმოდათ და მივიდნენ ორატორთან ახლო, რომ კარგად გაეგონათ.

ᲐᲛᲑᲠᲘᲐᲜᲘ. ხმა-მაღლა! ჩვენ არ გვეუურება რასა ლაპარაკობთ თქვენ მანდ!

კრისპი. თქვენ კარგად მოიქეცით, რომ უკანვე დაიბრუნეთ თქვენი სიტყვები; მე მაინც არ მივიღებდი თქვენს აზრს, რადგანაც იგი წინააღმდეგია კონსტიტუციისა და სამეფო უფლებათა.

ᲐᲛᲑᲠᲘᲐᲜᲘ. ეგ ტყუილია! განა დაგავიწყდათ მენტორის ამნისტია?

კრისპი. ამნისტია მეფის უფლება არის.

ᲐᲛᲑᲠᲘᲐᲜᲘ. ეს მართალია, მაგრამ თქვენი პასუხის მგებელია.

კრისპი. დავანებოთ ამ კამათს თავი. მაგისთვის დროს შევარჩევთ და მაშინ გამოვთხოვთ მეფეს მაგ მოწყალებას.

კოსტა. თქვენ იმ სიტყვას არ ხმა რობთ. უნდა ვსთქვათ „მართლ მსაჯულებას“, და არა მოწყალებას (ფიცხად).

ᲙᲠᲘᲡᲞᲘ. სრულებითაც არა. აქ საქმე შეეხება დაბრმავებულთ და შეცდომაში შეყვანილთ,

მოისმის საწინააღმდეგო ყვირილი: „ყველანი, ყველანი უნდა განთავისუფლდნენ“.

კრისპი. თქვენ მხედველობაში მხოლოდ მოთავეები გყავთ, ჩვენ (ყვირილი: „ეგ ტყუილია, ცილს გვწამებთ!) ჩვენ-კი ვზრუნავთ დაჩაგრულთა და სუსტთათვის (შესაზარი ყვირილია).

კოსტა. თქვენ ცილსა გვწამებთ? ჩვენ წარმოგიდგენთ თქვენ მსხვერპლთა სიას.

ᲑᲠᲐᲛᲑᲝᲚᲘᲜᲘ. გაიხსენეთ თქვენი დანაშაულობანი!

კრისპი. (გრგვინავს) დაჩაგრულთათვის თქვენ არა-დროს არ გიზრუნიათ!

კოსტა. თავი დაანებეთ კომედიის თამაშობას. თქვენ სრულებითაც არ გიხდებათ დაჩაგრულთა და სუსტთა გამოსარჩლება!

(დიდი ხმაურობა ატყდება. ოპოზიციის წევრნი მუქარის თითს იქნევენ, უჩვენებენ კრისპზედ და ყვირიან: „ვისი ბრალია პოლიტიკურ დამნაშავეთა შეპყრობა? ვინ დაასახლა ტრემიტის კუნძული? ვინ არის დამნაშავე, რომ სიცილიაში ქალები და ბავშვები შიმშილით დაიხოცნენ? სიძაგელო ყველა ესენი თქვენი მსხვერპლია; ოდესმე გადაგიხდიან სამაგიეროს!“)

კრისპი. მე ისე წმინდათა მაქვს ჩემი სინიდისი, რომ საჯაროდ არ ვრაცხ ამ ბრალდებებზედ პასუხი მოგცეთ. ჩვენ დიდის გულმოდგინებით ვიზრუნებთ ღარიბის ხალხისათვის და ვეცდებით გავაუმჯობესოთ მისი მდგომარეობა.

დეპუტატები. გაიუმჯობესებ! ფეხის და ხელის ბორკილებით, ალმატებულის ბეგარით და ეგზეკუციით!

კრისპი. გაჩუმდი! საზიზღარო ღორის თავო!

დეპუტატები. მე მეუბნებით მაგას?

კრისპი. დიაღ, თქვენ!

დეპუტატები. მაშ მობრძანდით ახლოს და მიიღებთ ორ ლაზათიანს სილას!

კრისპი. გაქანდება მარცხნივ მხარეს და ერთი საშინელი ჩხუბი, ცემა-ტყეპა შეიქნება დეპუტატებს შორის. კრისპის მომხრე ლაურენტიანმა წაავლო დეპუტატებს ხელი კისერში და ისეთი მუშტი დაარტყა, რომ საოცდავი დეპუტატის მოპარი ხესავით დაეცა. ამ დროს ვინმე ლომბარდიელი მუსსი სწვდა კაბალეს, აიყვანა მაღლა და საოცარის ძალით გადისროლა (მუსსი ახოვანი და დიდი ღონის პატრონია. ტყუილად-კი არ დაარქვეს ნათლობის დროს „ჰერკულეს“. რადიკალი ენგელი, კრისპის მომხრე, გრაფ ლელის ლოყებშისცემს, საზოგადო ჩხუბი შეიქნება. რამდენიმე კრისპის მომხრე გამოეკიდება დეპუტატებს და სცემენ.

სხდომა შესწყდა. მოჩხუბარნი მაინც არ ჩერდებიან. მხოლოდ თხუთმეტის წამის შემდეგ როგორც იყო გააშველეს მოჩხუბარნი და სხდომა კვლავ დაიწყო. პრეზიდენტმა ვილლმა აკანკალებულის ხმით წარმოსთქვა შემდეგი სიტყვა: „კანონმდებლობითის კრების დიდება ერთიანად შეძღალულია აქ, საცა ყველანი უნდა სცდილობდნენ საერთო ძალ-ღონით გამოარკვიონ საშუალებანი ერის კეთილდღეობის ასაღორძინებლად, ძალ-მომრეობამ ხმა ჩაუწყვიტა თავისუფლებას. მე ვიპოვი საშუალებას, რომ ამისთანა ველური საქციელი აღარ განმეორდეს. ახლაკი ვსწყვეტ კამათს და გთხოვთ კენჭი უყაროთ აღრესს. პრეზიდენტის წინადადება მიღებულ იქმნა. შეიბნენ მხოლოდ სოციალისტები და სამი რესპუბლიკელი.

გასარეთობი

—

ერთმა უმაწვილმა კაცმა ჯაჭარი დაიწყო ასხდგაზდა ქვრივზედ.

„შვენიერებსა, ჭქუბდ იკი თავისს ტოლს მეგობრებთან: დამზი, ჭკეანი, მიმზიდველი“.

—გეთანხმები, მიუგო ერთმა ამხანაგმა, მაგრამ, როდესაც მოესა მიმზიდველთ—გუდი დეწეუდეს, თუ მხოლოდ მასს მეორე მოჭმედებას მიუსწრო.

შესაწევარი.

ჩვენ მოგვივიდა არტისტის ალეკსიმესხიშვილის სასარგებლოდ მიხეილ ლოლუასაგან 5 მან.

ამ ფულისა მოსული გვაქვს სულ 20 მან.

შემოწირულებანი.

—

წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნთ-საცავს შემოსწირეს:

1, ბარბარე ესტატეს ასულმა ფურცელაძემ—ერთი ბაჭარის სპილენძის ფული;

2, პორუნიკმა პეტრე მესხიევმა—ორი სპილენძის ფული (ერეკლესი და თეიმურაზისა).

საზოგადოების გამგეობა დიდს მადლობას უძღვნის შემომწირველთ.

წარილი რედაქციის მიმართ.

—

წარსულის წლის იანვარში სადიტერატურო ფონდის სასარგებლოდ პატეკეგმულ „ოკეანეს“ რედაქტორს გამოგეგზავნე ჩემ მიერ ქ. ერევანში შეგრებადი 31 მან. სიაზ შემოწირველთა დაბეჭდილი იყო „ოკეანეში“ 1894 წ. 24 ივნისის №-ში. და კასხოკე ამ ფულთან შეეძინა ხსენებულის ფონდის სასარგებლოზედ „ქართველთა წიგ. კამბეტ. ამნ.“ ერთი მაზ. კასხოკეთ-რა ამასთანავე დანარჩენს 19 მან. მაის სიფასურაზას, უმორჩილესად გთხოვთ ხსენებული მაი გარდასცეთ ამ ფონდის კომიტეტს, თუ იგი არსებობს, თუ არა, გთხოვთ გარდასცეთ „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას.

სიაზ შემოწირველთა:

კაპიტანმა ვ. ავ. ეორდანოვმა 2 მ., №№ 2 მ., ეაკო კასრაძემ 2 მან., კანონ ზედგანაძემ 2 მ., მიხეილ გეგასარიან 1 მ., ალექსანდრე ბენეკეტოვმა 1 მ., ალექსანდრე ძნელაძემ 1 მ., კონსტანტინე კაკაბაძემ 1 მ., კასიან სულხანიშვილმა 1 მ., კ. ნ. კეზიარიშვილმა 1 მ., თავ. იდიან ავალიშვილმა 1 მან., რაფ. ს. შეგიშვილმა 1 მ., ი. მ. ცინდრაკაძემაქ 1 მ., ზ. მ. ცინდრაკაძემაქ 1 მ., კალ. ნ. ზ—ძემ 50 კაპ. და ითარიმაშვილმა 50 კ., სულ 19 მან.

ვანო ზედგინიძე.

ქ. ერევანი.
15 ივნისი.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა საავენტოსაგან).

18 ივნისი.

ᲝᲓᲔᲡᲐ. აბისსინიიდგან რუსეთში დაბრუნებულს ლეონტიევის ექსპედიციას თან მოჰყვნენ ნეგუსის მენელიქის მიერ წარმოგზავნილნი დესპანნი, რომელთაც აზრად აქვთ წარუდგნენ ხელმწიფე იმპერატორსა და განსვენებულის იმპერატორის ალექსანდრე III საფლავი გვირგვინით შეამკონ. დესპანთ მრავალი ძვირფასი საჩუქარი მიაქვთ მეფე-დედოფლისათვის. ოდესიდგან დესპანნი ორშაბათს გავლენ.

ᲕᲘᲔᲜᲐ, 18 ივნისი. ბულგარიის დეპუტაცია, რომელმაც იმპერატორის ალექსანდრე მე-III-ს საფლავი გვირგვინით უნდა შეამკოს, უკვე წავიდა-ვენიდგან პეტერბურგს.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ, 18 ივნისი. ახალი სამინისტრო უკვე შესდგა- ლორდ ჯორჯ ჰამილტონი ინდოეთის საქმეთა უფროს-მდივნად იქმნა დანიშნული; ლორდ ეშბურნი—ირლანდიის ლორდ-კანცლერადა და პარლამენტს წევრი ჯორჯ კერზონი გარეშე საქმეთა მინისტრის ამხანაგად იქმნა დანიშნული.

დედოფალმა როზბერის შოტლანდიის ანდრიას ორდენი უბოძა.

19 ივნისი.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. „ნოვოსტი“-ს გაუგონია, რომ სამაგალ გარდასახადთა დეპარტამენტში კერძო კომისიისაგან უნდა შემუშავებულ იქმნას ის, თუ როგორი შეღავათი და შემსუბუქებაა შესაძლებელი სამაგალ გარდასახადთა საქმეშია.

ᲞᲐᲠᲘᲡᲘ, 18 ივნისი. სოციალისტი ეორესი დაეკითხა პარლამენტს, თუ მთავრობა რა პოლიტიკას ადგას სოციალისტთა წინააღმდეგ. ორატორმა გაჭკიცხა სამინისტრო იმის გამო, რომ იგი სცდილობს სენატმა მიიღოს ის კანონ-პროექტი, რომელიც მუშათა შეთქმულობის უფლებას ართმევს. ეორესი დასასრულ თხოულობდა რამდენიმე სოციალისტურის ხასიათის რეფორმას. რიბოთ სთქვა ამაზედ, რომ სოციალისტებმა არც ერთი პრაქტიკული რეფორმა არ წარმომდგენენ და არ განაზორციელესო. რეფორმების განხილვისას ეარს არ ვამბობ. მთავრობა მუდამ ემსახურებოდა ქვეყანას, იცავდა წესს და ძალისათვის არასოდეს არ მიუმართნიაო. მთავრობას. სრულიადაც არა ჰსურს, რომ მუშათა სინდიკატები პოლიტიკურ სიძულვილის იარაღად გარდექმნენო. (თანაგრძნობას უცხადებენ). რიბოს მიერ უარყოფილი აზრი, რომ მორიგ საგნების გარჩევას შესდგომოდნენ, 354 ხმის უმეტესობით 148 წინააღმდეგ ეარ-ყოფილ იქმნა. 332 ხმის უმეტესობით 83 წინააღმდეგ პარლამენტმა მიიღო რიბოს აზრი, რომ მთავრობას ნდობა გამოეცხადოს იმის გამო, რომ იგი ეწინააღმდეგება სოციალისტურს ტეორიებს, მაგრამ დემოკრატულს რეფორმებს მაინც შემოიღებს, რომ ამით სხვა-და-სხვა მიმართულების რესპუბლიკელთა შორის ერთობა დამყარდესო.

სამეფურნეო მინისტრ გადოსა და დეპუტატ მირმანს შორის დღეს დუელი მოხდა. მირმანი სუბუქად დაიჭრა ხელში.

ᲡᲢᲐᲛᲑᲣᲚᲘ, 18 ივნისი ოსმალეთის მიერ სომხეთის ენერალ-გუბერნატორად წარდგენილი ზაკირ-ფაშა საფრანგეთისა, რუსეთისა და ინგლისის მთავრობამ არ შეიწყნარა, რადგანაც მას სასტიკ მმართველად სთვლიან.

ᲚᲝᲜᲓᲝᲜᲘ, 18 ივნისი. გამოჩენილი ფიზიოლოგი ჰეკსლი გარდაიცვალა.

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

შენდება ხონის მაცხოვრის ეკკლესია ქუთაისის წმიდა გიორგის ეკკლესიის გეგმაზედ. საჯაროდ ვაჭრობა დანიშნულია 26-ს ივნისს, ქუთაისის საეპარქიო კანცელარიაში.

(2—1).

ᲥᲘᲠᲣᲠᲒᲘᲣᲚᲘ ᲡᲐᲛᲣᲠᲜᲐᲚᲝ

„ᲙᲜᲘ“

მოსკოვში.

სამკურნალოს კიდევ მიემატა ორი ახლად გაკეთებული პავილიონი.

ბიღლებიან როგორც მოზრდილნი ისე ბავშვები ქირურგიულისა და შარდით ავადმყოფნი. საავადმყოფოში ეოფნაში და წამლობაში თვეეზედ ერთმეფად 60-დგან 300 მან. ავადმყოფო, უფრო-კი ბავშვებს, შეიძლება თან ჰყავდეთ მშობლები, ან ნათესავები. სამკურნალოსა ჰყავს თავისი საკუთარი მრჩეველი ექიმები.

პატრონი და დირექტორი ექიმი Ა. Ი. ᲛᲝᲚᲓᲚᲘᲜᲣᲙᲘ. ორდინკა, მ. კადაშევის მოსახვევი, საკუთარი სახლი. (10—3—6.)

ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკისაგან.

ტფილისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის მმართველობა, ბანკის 1881 წლის 17 ოქტომბერ-ვლის წესდების მე-15 §-ის თანახმად, ამით აცხადებს, რომ 24 და 26 ივლისს ამა 1895 წლისას, დღისით 12 საათზე, ქ. ტფილისში, ბანკის სადგომში, ფრეილინის ქუჩაზედ, საკუთარს სახლში, საჯაროო ვაჭრობით გაისყიდება, ვაჭრობის განუმეორებლად, უმრავი ქონებანი ქვემოხსენებულთა, ბანკის წესდებით დადგენილ გარდასახდელების შემოუტანლობისთვის, მე 13, 14, 15, 17, 18 და 19 §§ მეორ.

ვაჭრობა, ბანკის წესდების მე-18 §-ის თანახმად, ზემოხსენებულ ვალის ჯამიდგან დაიწყება და მასვე მიემატება საეროო და სხვა გარდასახდელი ხარჯი. თავნი ვალი გრძელ-ვადიანი სესხისა შეიძლება შემოიტანონ ამა ბანკის გირავნობის ფურცლებით, რომელიც მიდებულ იქმნება თავიესს დარქმეულ ფასისამებრ მანეთი მანეთად, და აგრეთვე ბანკის თანხმობით ვალი მეოდველზედ იქმნას გადატანილი; სავადო შემოსატანისა და სხვა გარდასახადისთვის კი ნადდი ფული უნდა იქმნას შემოტანილი.

ვინაიცობაა ამ წლის 24—26 ივლისს დანიშნული ვაჭრობა არ შესდგა, ბანკის წესდების მე 21 §-ს საფუძველისამებრ, მეორე და უკანასკნელი ვაჭრობა იქმნება 9 აგვისტოს ამავე წლისას. ბანკის წესდების მე-16 § ის თანახმად, გრძელ ვადიანის ვალის მსესხებელს ნება ეძლევა შემოსატანი, სარგებლით ვადაზე შემოუტანლობისთვის, და აგრეთვე ეოველივეხარჯი მამულის სავაჭროდ დანიშვნისათვის ვაჭრობის დდემდე შემოიტანოს.

ქალაქის მამულების ვაჭრობა იქმნება 24 ივლისს, სოფლის მამულებისა 26 ივლისს.

ᲫᲕᲔᲚᲘ ᲙᲐᲢᲔᲒᲝᲠᲘᲘᲡᲐ.

ა) ქალაქის მამულები.

ბეთანოვი სტეფანე ივანეს ძე. ორსართულიანი ქვითკირის სახლი და ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი ეოველგვარ მოწყობილობით, მიწითე და ეზოთი, ზომით სიგრძით 28 და სიგანით 13 საჟენი, ქ. ახალციხეს. თავნი ვალი 1929 მ, 21 კ., შემოსატანი გარდასახადი 196 მ. 24 კ. და სულ 2125 მ. 45 კაპ.,

ᲫᲕᲔᲚᲘ ᲙᲐᲢᲔᲒᲝᲠᲘᲘᲡᲐ

ბ) სოფლის მამულები

ამირადოვი აბელ ივანეს ძე. სახნავ-სათესი და სასახლკარე ადგილი, შენობით და ბაღით, მიწა ზომით 151 დესეტინა, 300 ოთხ-კუთხი საჟ., ტფილისის გუბერნიაში, გორის მაზრაში, სოფ. ბრეთში. თავნი ვალი 7639 მ. 60 კ., შემოსატანი გარდასახადი 364 მ. 78 კ. და სულ 8004 მ. 38 კ.

კერესელიძე ანასტასია გრიგოლის ასული. სახნავ-სათესი, სამოვარი ადგილები და ტყე, მიწა ზომით 104 დესეტინა 1200 ოთხ-კუთხი საჟენი, ტფილისის გუბერნიასა და მაზრაში, აგარაკ ბოგვეში. თავნი ვალი 2567 მ. 02 კ., შემოსატანი გარდასახადი 53 მ. 16 კ. და სულ 2620 მ. 18 კ. და შეღავათით შემოსატანი 115 მ. 9 კ. თანასწორად განაწილებული სამ ნახევარ წლად.